

Motion till riksdagen 2018/19:1066

av **Kalle Olsson och Anna-Caren Sätherberg (båda S)**

Hela landet ska kompetensförsörjas

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en jämnare fördelning av utbildningsplatser till högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Matchningsproblemet på arbetsmarknaden är en av det svenska samhällets stora utmaningar. Inom många sektorer är bristen på utbildad personal skriande. Denna utveckling måste skyndsamt vändas. Fler unga vuxna och vuxna måste in i olika typer av högre utbildning, bland annat yrkeshögskoleutbildningar.

Den S-ledda regeringens stora satsningar på utbildning, särskilt högre utbildning och vuxenutbildning, har inneburit viktiga åtgärder för att möta och minska matchningsglappet på arbetsmarknaden. Det är emellertid också viktigt att säkerställa att denna efterfrågan tillgodoses över hela landet.

Enligt Arbetsförmedlingen är rekryteringsutmaningarna som störst utanför storstadsområdena. Mindre kommuner och landsting i glest befolkade områden har generellt svårare att hitta rätt utbildad arbetskraft. Konkurrensen om arbetskraft kan tvinga fram en upptrissning av löner, vilket riskerar att lägga sten på börda för ekonomiskt redan ansträngda ekonomier.

Den parlamentariska Landsbygdskommittén refererar forskning som visar att ”högre utbildning ökar sannolikheten med ungefär 20 procent för att individer flyttar från landsbygderna”. Forskning från Entreprenörskapsforum har också visat att valet att flytta till Stockholm, Göteborg eller Malmö avgörs redan när individen väljer studieort.

Att hela landet ska leva innebär i praktiken att det ska finnas tillgång till bland annat utbildade lärare, socionomer, civilingenjörer, elektriker och sjuksköterskor också utanför de snabbt växande storstadsområdena. Att öka antalet utbildningsplatser är således ett första viktigt steg, men med ambitionen att hela landet ska kompetensförsörjas behövs också en analys och ett målinriktat arbete för att säkerställa hela landets arbetskraftsbehov.

Ett gott exempel är den regionaliserade läkarutbildningen vid Umeå universitet. Utbildningen ger läkarstudenter möjlighet att under andra halvan av sin studietid förlägga sin utbildning i Östersund, Luleå eller Sundsvall. Resultatet har blivit att många studenter, efter examen, har valt att fortsätta sin yrkesbana i de landsting där de avslutade sin utbildning.

Ett annat exempel är Mittuniversitetet, med bland annat utbildningar för socionomer, sjuksköterskor, lärare och förskollärare, som med sitt geografiska läge är en viktig länk mellan studenter och potentiella arbetsgivare i närliggande kommuner och landsting. I likhet med den regionaliserade läkarutbildningen innehåller dessa utbildningar praktikperioder under studietiden, vilket skapar en närhet och en naturlig kontakt mellan studenter och mindre kommuner och landsting.

Det är därför glädjande att den S-ledda regeringen har genomfört ett stort kunskapslyft för att minska arbetslösheten och den stora arbetskraftsbristen. Kunskapslyftet kommer att byggas ut med ytterligare totalt 32 000 nya platser till 2021 inom yrkeshögskolan, den yrkesinriktade vuxenutbildningen, folkhögskolan och samhällsviktiga högskoleutbildningar som läkarutbildningen, ingenjörutbildningen samt utbildning inom samhällsbyggnad och försvar. Totalt kommer den socialdemokratiskt ledda regeringen ha tillfört 93 000 platser inom kunskapslyftet när det är fullt utbyggt 2021.

När satsningen på fler studieplatser genomförs bör fördelningen av platser runt om i Sverige tas i beaktande. Inom yrkeshögskolan går utvecklingen åt rätt håll, men fördelningen av yrkeshögskoleplatser bör fortsatt anpassas så att platserna även kommer län med mindre invånarantal och många småföretag till del. Landsbygdskommitténs förslag om att satsa på regionala utbildningscentra och säkerställa regional spridning av utbildningsplatser i landsbygden är angelägna.

Det argument som används för att storstäderna ska tilldelas fler platser än regioner med färre invånare är ofta att många företag i storstäderna har stora behov av arbetskraft och att många personer i dessa städer behöver utbildning. Problemet med resonemanget är dock att staten därmed ger mer stöd till regioner där det redan finns en mängd andra utbildningsanordnare – i stället för att stödja företag och arbetsgivare ute i landet som har stora svårigheter med att rekrytera personal. Genom fler studieplatser i norra Sverige kan småföretagare i dessa regioner få tillgång till utbildad personal med rätt kompetens. På så sätt skapar vi både en levande landsbygd och en högre tillväxt för Sverige. Fördelningen av studieplatser avseende olika typer av utbildning och mellan olika delar av Sverige bör därför ses över.

Kalle Olsson (S)

Anna-Caren Sätherberg (S)